ఆంధ్ర - దోమలసభ

1

యోగాభ్యాసం చేస్తూన్నవాడు ఒక స్థితిలో పశుపక్ష్యాదుల భాషలు తెలుసుకోగలుగుతాడట! నేను ఎంత వద్దన్నా వినకుండా నా స్నేహితుడొకడు యోగాభ్యాసం మొదలుపెట్టాడు. తెల్లారకుండా ఒక గదిలో తలుపులు వేసుకొని కూర్చుని ఏవో మొగ్గలు వేస్తుండేవాడు. అవేమిటంటే ఆసనాలని నాతో రహస్యంగా చెప్పేవాడు. అంతే కాకుండా ఇంజనుగొట్టములో ఆవిరిలాగ చప్పుడు చేస్తూ గాలి లోపలికి ఎగపీల్చి బయటకు వదలిపెట్టుతూ ఉండేవాడు. అదేమిటంటే ప్రాణాయామం - ఎవరితోనూ చెప్పవద్దన్నాడు. క్రమ క్రమంగా ఆ పిచ్చిలో పడిపోయాడు. కొన్ని నెల్లయ్యేసరికి ఏవేవో కొత్త శక్తులు తన కబ్బేయని చెప్పాడు. అందులో ఒక శక్తి పశువుల, పక్షుల, కీటకముల భావాలు వాటి చేష్టల ద్వారా శబ్దములద్వారా ఇతర విధములుగాను గుర్తించడం.

అతగాడు చెప్పే మాటలు యదార్థమో కాదో అని అప్పుడప్పుడు ఒక్కొక్క మృగానుద్దేశించి దాని భావము చెప్పమనేవాడిని. ఏదో చెప్పుతూ ఉండేవాడు. అయితే అతడు చెప్పింది నిజమో కాదో నిర్ణయించడం ఎలాగ?

గోదావరి ఒడ్డున గడ్డికి ప్రత్యామ్నాయము కాగితాలు తింటూన్న ఒక గోవును చూపి ఇది ఏమనుకొంటోంది చెప్పమంటే అతడు అక్కడ నిలబడి దానికేసి నిదానించి చూచి కళ్లుమూసుకొని చెప్పేవాడు. "ఇది - ఈ గోవు - ఈ గోవు ప్రస్తుత సమయాన్ని మనదేశములో ధర్మము క్షీణించిందని విచారిస్తోంది. ఈ మానవులు తను కాగితాలు తినడం చూచి గోవుల కుండదగ్గ హక్కులమాట అటుండగా అధమపక్షం కడుపునిండా గడ్డేనా వేస్తారేమోనని ఆలోచిస్తోంది."

ఈ మాటలు విన్న నేను ఏమనుకోవాలి?

ఒకనాడు ఒక ఆంబోతు తానే పట్టణ మేలుతూన్నట్లు చూస్తూ రోడ్డు కడ్డంగా నిలబడింది. మనుష్యులూ, బళ్లూ తప్పుకుపోతున్నారు. కాని దాన్ని ఎవరూ పక్కకు తోలడం లేదు భయంచేత.

దాని చిత్తవృత్తి ఎటువంటిదో తెలుసుకోవాలని అడిగాను మా స్నేహితుణ్ణి. అతడు చెప్పుతున్నాడు - "ఈ మనుష్యులకు బుద్ధి లేదు. లొంగితే బళ్లకు కట్టుకు తిప్పుతారు. ఎదురుకొంటే దూరంగా తొలిగిపోతారు ... . బోలెడంత గందరగోళం చేసి, పసుపు రాసి, కుంఖం పెట్టి, ఊరేగించి, పూజించి, అచ్చుపోసి వదలిపెడతారు. మర్నాడు దానికి తిండి దొరికిందా లేదా అనే సంగతైనా ఆలోచించరు... .... చస్తే రెండెడ్ల బండిలో ముస్తాబు చేసి పడుక్కోబెట్టి ఊరేగిస్తారు. బదికున్నప్పుడు పట్టెడు గడ్డిపోచలైనా వెయ్యరు.... ఈ మానవుల్ని ఏం చేసినా పాపం లేదు."

ఈ విధంగా నా స్నేహితుడు జంతు హృదయాన్ని వెల్లడి చేసేవాడు. అతడి మాటలను బట్టి

చూస్తే వాటికి మనుష్యుల పట్ల సద్భావ మున్నట్లు తోచదు.

మనుష్యులు తమ కుపకారము చెయ్యడం లేదని వారిని నిందించడమే కాకుండా అ కారణంగా మానవుల ఆచారవ్యవహారాలను గురించి కూడా అవి ప్రసంగించుకోవడమూ నిందించడమూ కూడా కద్దు.

ఊరి వెలపల చిట్టడవిలోకి మేమిద్దరమూ షికారుగా వెళ్లినప్పుడు అతడు ఒక పక్షి దంపతుల సంభాషణ ఈ విధంగా చెప్పాడు.

"చూడు చూడు, ఇద్దరు ద్విపాదులు అలా వెడుతున్నారు."

"వాళ్ల ఒళ్లు అలాగ వేళ్లాడిపోతోందేం పాపం?"

"ఒళ్లు కాదు వేళ్లాడుతూంట --- అవి వాళ్ళు తొడుక్కొనే బట్టలు."

"ఎందుకు పాపం వాళ్లవి తొడుక్కోవడం --- వాళ్లకి ఒంటిమీద చర్మంగాని వెంట్రుకలు గాని లేవూ?"

"ఉన్నాయి, ఉన్నా ఎందుకో అవి తొడుక్కొంటారు."

"పాపం మనకు భగవంతుడు రెక్కలూ, వెంట్రుకలూ ఇచ్చినట్లు వాళ్లకివ్వలేనట్లుంది. నిజంగా భగవంతుడు పక్షపాతం చేస్తాడా?"

జంతువులలో ఉత్కృష్ట జంతువుల కుండే సదుపాయాలు నీచజంతువుల కుంటాయా? భగవంతుడి దయకు పాత్రమైన వాళ్లు ఉత్కృష్ట జంతువులై పుడతారు. పాపం చేసుకొన్న వాళ్లకి ఏ నరజన్మమో, ఏ సర్ప జన్మమో వస్తుంది."

"అవును పాపం --- చూడు తలమీద బుట్టలు బోర్లించుకొన్నారు. మెడకు గుడ్డపేలికలు, చుట్టబెట్టుకొన్నారు. కళ్లకుగంతలు కట్టుకొన్నారు. కాళ్లకు డెక్కలు తగిలించుకొన్నారు.... ...."

"తోడి జంతువులు నవ్వుతారనేనా లేదు వీళ్లకి ---"

"వాళ్ల దగ్గిరగా వెళ్లకూడదు. వాళ్ల కళ్లు మంచివి కావు ...."

ఈ విధంగా సంభాషణ వెడుతోంది. నా స్నేహితుణ్ణి ఆపి అన్నాను గదా, "పూర్వకాలాల్లో పక్షిదంపతులు రాచకొమార్తెలను గురించీ రాచకొమాళ్లను గురించీ మాట్లాడుకొంటూ ఉండేవిట --- ఈ కాలంలో ఈ విధంగా మారాయేమి? మళ్లీ జాగ్రత్తగా విను -- మన యువరాజుగారి పెళ్లిని గురించి కాని మన మంత్రిగారి కుమారుడి పెళ్లిని గురించి గాని మాట్లాడుతాయేమో."

మా స్నేహితుడు వినాలని మళ్లీ మనస్సు నేకాగ్రము చేసుకొంటూండగా అవి ఎగిరిపోయాయి.

ఈ విధంగానే తమకు బలిభుక్కులని పేరుపెట్టినీ మనుష్యులు తమకు బలులు వేయడం లేదని కాకులు అడ్డమైన తిట్లూ తిడుతూన్నట్లు ఒకమాటు నా స్నేహితుడు చెప్పాడు.

వినోదంగా కొంతకాలం ఈ మాదిరిగా కాలక్షేపం చేశాము. ఒకనాటి సాయంకాలం నా స్నేహితుడు మా యింటికి పరుగెత్తుకు వచ్చి - "లే, లే, వెడదాం, రా, చప్పున - కండువా వేసుకో.'

"ఏమంత తొందర" అన్నాను.

"టైము లేదు. రావాలి, రావాలి చప్పున" అన్నాడు.

"ఏమిటి సంగతి?"

"దోమల సభ."

"అంటే?"

"నీకు మతిగాని పోయిందా ఏమిటి --- ఇప్పుడు దోమలు సభ చేసుకొంటున్నాయి. రా, కాగితాలు, కలం తీసుకురా, వ్రాసుకొందువుగాని ---"

"ఎక్కడ ఈ సభ?"

"దానవాయి గుంటలో."

"అక్కడ దోమలుండవే. ఆరోగ్యకరంగా ఉండే తావుల్లో దోమలు సభ చేస్తవా?"

"అదే తమాషా --- వాటికీ ఆరోగ్యకరంగా ఉన్న స్థలాలు కావాలిట---"

"ఈ సంగతి నీకెలా తెలిసింది?"

"రెండు దోమలు నా చెవి దగ్గిర చెప్పుకొంటూంటే విన్నాను."

ఇద్దరమూ బయల్దేరి వెళ్లాము దోమల సభకి.

2

కుంటకు సమీపంలో ఒక దోమలదండు ఎగురుతున్నది. చుట్టూ చెట్లు, ఆ ఎగరడంలో ఒక మోస్తరు శబ్దము పుడుతోంది. కుంట సమీపానికి వచ్చేటప్పటికి నా స్నేహితుడు "అయిపోతోంది, సభ, అయిపోతోంది" అన్నాడు.

"దోమలింకా ఎగురుతూనే ఉన్నాయి" అన్నాను.

"ఎగురుతూనే అవి సభ చేసుకోవడం" అన్నాడు. అని అక్కడ ఒక బండమీద కూర్చున్నాడు. కళ్లు మూసుకొన్నాడు. వింటూన్నట్లు అభినయిస్తూ "వ్రాసుకో" అన్నాడు. అతడు చెప్పగా నేను వ్రాసింది ఇదిగో. ఇందులో ఏమీ మార్పులు చెయ్యలేదు. చెప్పింది చెప్పినట్లు వ్రాశాను. ఇందలి నిజానిజాలు బుద్ధిమంతులే తేల్చుకోవాలి.

"సోదర సోదరీ మణులారా --- పవిత్రమైన గౌతమీ తీరాన్న జన్మించిన మనము తత్ప్రాంతములలోనే సభచేసుకోక ఈ కుంటవద్ద సభ చేసుకోవడం మీకు వింతగా తోచవచ్చు. మనలను తరతరములనుండి పోషించిన గౌతమి నేడు మన ఉదాసీనతకు కారణమయిందని మనము విచారించవలసి ఉన్నది. కాని యీ మార్పుకు బాధ్యులము మనము కాము. పవిత్రమైన గోదావరిని కలుషితము చేస్తున్నది మానవులు. తత్ఫలము ననుభవిస్తున్నది మనము. మానవరక్తమే ప్రధానాహారముగా గల మన మా ప్రాంతములందలి మానవ రక్తమును గ్రహించడమువల్ల రుజాపీడితుల మౌతున్నాము. ఆరోగ్యము చెడుతున్నది. అయితే దేశాంతరము పోరాదా అనే ప్రశ్న పుట్టవచ్చును.

"మన పూర్వులు సంపాదించిన ఈ క్షేత్రమును మనము నేడు కాదని విడిచి వెళ్లడము వివేకము కాదు. 'జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసీ' అన్న పాతమాట సభ్యులకు కొత్తమాట కాదు. ఏ మహాక్షేత్రమును రాజరాజు, రెడ్డి ప్రభువులు, నవాబులు పాలించి మన వంశమును పోషించారో, ఏ మహారాజ్యము చిరకాలమునుండియు ఆంధ్రత్వమునకు నిలయమై యున్నదో, ఏ పవిత్రభూమి శ్రీనాథాది మహాకవుల వాణి కాటపట్టయినదో, అట్టి రాణ్మహేంద్రవరమును మన మెన్నటికైన విడిచిపోగలమా? ఒక్కమాట మరవవద్దని సభ్యులను నేను మరీ మరీ వేడుకొంటున్నాను. మన పూర్వీకులను పోషించినది ఆంధ్రసామ్రాట్టయిన రాజరాజు రక్తము, మన వంశమునకు ఆదిభిక్ష పెట్టింది, ఆంధ్రకవితాపితయైన నన్నయ్య రుధిరము, మన కులములకు ప్రాపుగా నిలిచినది కవిసార్వభౌముడైన శ్రీనాథుని నెత్తురు. నానావిధ భక్ష్యభోజ్యముల ననుభవించినమహారాజుల, మహావీరుల, మహాకవుల, గాయకగ్రామణుల, పతివ్రతాతిలకముల రక్తమే - వారి ఆంధ్రరక్తమే నేడు మన నాళములలో ప్రవహించుచున్నది. ఈ మాటలు తలుచుకొన్న ఏ మశకశిఖామణి రక్తనాళములు ఉబుకవు, ఉడుకెత్తవు? మరవకండి, సోదర సోదరీమణులారా, మరవకండి, మశకశేఖరులారా మరవకండి - మన మాంధ్రులమన్నమాట మరవకండి. ఆంధ్రరక్తము మన నాళములలో ప్రవహించుచున్నదన్నమాట మరవకండి. ఆనాడు ఆంధ్ర శత్రువుల రక్తము ఆంధ్రవీరుల కరవాలములతోపాటు త్రాగినది మన తొండములే. ఉత్కళరక్తమును చవిచూచితిమి. యవనరక్తమును త్రాగితిమి. ఆంగ్లరుధిరమును రుచిచూచితిమి. అరవరక్తమును పానమొనరించితిమి. వలందుల రక్తమెట్టి రుచికలదో గ్రహించితిమి. ఆంధ్రసామ్రాజ్య స్థాపనకు, తద్వ్యాప్తికి, స్థిరత్వమునకు మనమున్నూ కారణమన్నమాట మరవకండి.. ఆంధ్రతటాకములు మనకాటపట్టులు. ఆంధ్రగిరులు మనకు విహారసీమలు. ఆంధ్రులు మన భోజనంబులు. వంశపారంపర్యముగా వస్తూ ఉన్న ఇట్టి హక్కులను వదలి స్థానభ్రష్టులమై పోవుటకు మీరు ఇష్టపడుదురా? ఆంధ్ర-దోమలారా ! ఒక విన్నపము. భగవదనుగ్రహమువల్ల మన వంశము నాడు నాటికి వృద్ధిచెందుచున్నది. చల్లని రాజులు మన దేశము పాలిస్తున్నారు. మనపట్ల గౌరవాభిమానములు గల మన ఆంధ్రమానవ సోదరులు మన పట్టణమునకు పాలనకర్తలై ఉన్నారు. మన వంశాభివృద్ధికి గారణభూతులైన వారిపట్ల మనము కృతజ్ఞులమై ఉండవలెను. కిందటి జనాభా లెక్కలతో పోల్చి చూడగా నేడు మన జనసంఖ్య నూటికి వెయ్యిరెట్లు పెరిగినట్లు తేలుతున్నది. ఈ వృద్ధికి మనము సంతోషించవలసినదే. కాని ఒక ప్రమాదము మాత్రము సంభవించుచున్నది. మన జనసంఖ్య యింతగా పెరగడము వల్ల మనకు తగినంత ఆహారము దొరకడము లేదు. అంతే కాకుండా ఈ కాలపు మానవ రక్తము తగినంత ఆరోగ్యకరముగా ఉండకపోవడము ఒక కారణం. దురాచారములకు లోనైన నేటి మానవులు తమ రక్తము మనకు సరిపడడము లేదనిన్నీ రోగకారణమగుచున్నదనిన్నీ గ్రహిస్తే బాగుండును. పురపాలకులీ విషయము గ్రహింతురు గాక. ఇక మన కాహారము సరిపోకపోవడానికి కారణమేమై ఉంటుందని

శాస్త్రజ్ఞులాలోచించగా తేలిన విషయం ఏమంటే - మానవుల జనసంఖ్య తగ్గుచున్నదట. అందుకు కారణము వారు సంతాననిరోధమును కొన్ని ఉపకరణముల ద్వారా చేసుకొంటున్నారట. ఈ విధముగా వారి జనసంఖ్య తగ్గి మన జనసంఖ్య పెరుగుతూ ఉన్నట్లయితే కొంతకాలానికి మనకు కూడు దొరకదేమో నసే భయము కలుగుతున్నది. కాబట్టి పెద్దల అనుమతిని నేను యువతీ యువకులకు ఒక సలహా ఇస్తున్నాను. మానవుల మార్గమును మనమున్నూ అవలంబించి సంతాననిరోధమునకు ప్రయత్నిస్తే బాగుంటుందేమో ఆలోచించండి.. ('కూడదు, కూడదు' అని కేకలు) తరువాత తమ చిత్తము.

"పైని నేను చెప్పిన వాక్యముల వల్ల మనము మానవులపట్ల వింత అభిమానము వహించియున్నామో అందరికీ విదితమే. ఎంతటి ఆంధ్రాభిమానులమో సుగమ్యమే. ఇట్టి అభిమానపూరితులమైన మన యెడల మానవులు కృతజ్ఞులై ఉండవలెను గదా! మనలను సోదరసోదరీ భావముతో చూచుకోవలెను గదా! ఆంధ్రజనని గర్భోద్భవులమైన మనమున్నూ, మానవులున్నూ ఏకోదరులవలె మెలగవలెను గదా. కాని అట్లు జరుగుచున్నదా? లేదు. ఇందు కెవరు కారణం? మనమెంత మాత్రమూ కాదని మన యంతరాత్మ మనకు బోధించుచున్నది. మానవులపై ఆధారపడి బ్రతుకవలసిన మన మెన్నడైన మానవుల యెడ కృతఘ్నభావము వహించి ఉండగలమా? లేము. కాబట్టి యిట్టి స్థితికి కారణభూతులైన మానవుల నేమనవలెను? వారు కృతఘ్నులు కారా? అవివేకులు కారా? వారిని పోషించే ఆంధ్రగౌతమీనది మనలను పోషించుచున్నది గదా? వారిపై ప్రసరించే ఆంధ్రవాయువులు మనపైనిన్నీ ప్రసరిస్తున్నవి కదా! వారి అస్థికల గర్భస్థము చేసుకొనుచున్న ఆంధ్రభూమి మన కళేబరములను కూడ గ్రహిస్తున్నది కదా? వారికి చాందినీయైన ఆంధ్రాకాశమే గదా మనకున్నూ మేలుకట్టై ఉన్నది.? వారిపై తన కిరణముల ప్రసరించు ఆంధ్ర సూర్యుడే గదా మనలను కూడ తన కిరణములలో ముంచుతున్నాడు! వారి రాజులే గదా మన రాజులున్నూ; వారి మహా కవులే కదా మన మహాకవులున్నూ; వారి కళాప్రవీణులే గదా మన కళాప్రవీణులున్నూ!

"ఈ సంగతి మానవులు గ్రహించారా? లేదు. సరిగదా మనలను వారి శత్రుకోటిలో చేర్చి అంతరింపజేయడమునకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. ('సిగ్గు, సిగ్గు' అని కేకలు.) మన వలన వారికి కొత్త జబ్బులు పుట్టుతున్నవట - మలేరియాకు మనమే కారణమట; బోదకాళ్లకుమనమే కారణమట. ఇంకా ఏమేమో జబ్బులకు మనమే కారణమట - రాజరాజు కాలములో ఎన్నడైన ఇట్టి మాట పుట్టినదా? శ్రీనాథుడెన్నడైన యిట్టి యసత్యముల వక్కాణించియున్నాడా? పోతన మహానుభావుడెన్నడైన యిట్టి అవాచనముల పల్కి యున్నాడా? కృష్ణదేవరాయలనాడైన యిట్టి కింవదంతి పుట్టినదా? విన్నారా సోదర సోదరీమణులారా! నా అనుంగు ఆంధ్రదోమలారా! మానవులు మనపై పెద్ద పెద్ద పుస్తకములు వ్రాసినారు. మన చిత్తరువులను అచ్చొత్తినారు. మనలను చంపు ఉపాయములను కనిపెట్టి, ప్రచారము చేస్తున్నారు! ఇట్టి సందర్భములలో మనము చేతులు కట్టుకొని రెక్కలు ముడుచుకొని

కూర్చొనవలసినదేనా? చేతగానివాళ్ల మనిపించుకోవలసినదేనా? ఆంధ్రరక్తము మీ నాళములలో ప్రవహించడము లేదా? గతించిన ఆంధ్రవీరుల ప్రతాపము మీ స్మృతికి తగలడము లేదా! మానవ రక్తపానము మన జన్మహక్కు గాదా? భగవంతుని ఉద్దేశమేమి? మనల నెందుకు పుట్టిస్తె? మొదట మానవులను పుట్టించి వారి రక్తము త్రాగి బ్రదకమని భగవంతుడు మనలను తరువాత పుట్టించియున్నాడు గదా? ఇట్టి జన్మహక్కును మనము వదలుకోగలమా? భగవదాదేశమునకు వ్యతిరేకముగా నడచుకోగలమా? స్వామిద్రోహమునకొడి గట్టగలమా? దేశద్రోహము చేయగలమా?

"ఆప్తులారా! ఈ సందర్భమున మీకో సంగతి జ్ఞాపకము చేస్తున్నాను. మన మూలపురుషులు పూర్వము అడవులలో సంచరించేవారు. తృణకాష్ఠజల సమృద్ధిగల ఆ స్థలములలో వారు సుఖముగా దైవచింతలలో మునిగి ఉంటూండగా ఈ మానవులే వారిని పట్టణవాసమునకు రమ్మని ఆహ్వానము చేశారు. అమాయకులైన మన పూర్వులు వారి మాటలు మన్నించి పట్టణములలో కాపురమేర్పాటు చేసుకొన్నారు. ఇప్పుడు యిన్ని యుగములు గడచిన తర్వాత ఈ మానవులు మనలను చంపుటకు-హత్య చేయుటకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. చూచారా ఎంత కృతఘ్నులో?

"వాదము కొరకు వారికి మనవల్ల జబ్బులు వస్తున్నవనే సంగతి ఒప్పుకొందాము. వారిలో కొందరి మరణమునకు మనమే కారణమన్నమాట అంగీకరింతాము. అయితే ఆ తప్పుకు ఇట్టి శిక్షలా విధించడం? మన వంశక్షయము చేయడమునకు మానవుడు పూనుకొంటాడా? మనలను ఆబాలవృద్ధము అంతరింపజేస్తాడా? ఇది న్యాయమేనా? ఈ మానవుడు మనల నెంతటి చేతగాని వారిక్రింద కట్టివేసినాడు? మనలో వీర్యము చచ్చినదనుకొంటున్నాడు కాబోలు! మన పరాక్రమ మంతరించిందనుకొంటున్నాడు కాబోలు! మనలో ఆంధ్రత్వము ఇంకిపోయిందనుకొంటున్నాడు కాబోలు!

"కడుపు కక్కూర్తికి మనము మానవ రక్తము త్రాగుతున్నామన్నమాట మరవకండి. అది భగవదుద్దిష్టము కాకపోతే మనకీ తుచ్ఛరక్తము కావలసివచ్చునా? ఈ మానవులేనా మహారక్తముతో నిండినవారు? ఎందరు లేరు. కాని మనము భగవంతుని ఉద్దేశమునకు భిన్నముగా నడుచుకోలేము.

"ఇట్టి చిన్న తప్పు - నిజముగా తప్పు కాదు, మన జన్మహక్కే - మనలను మారణహోమము చేయదలచాడే మానవుడు! ఈ మానవుడిని ఏమి చేయవలసింది చూడండి అతడు చేసే తప్పులకు? నిష్కారణముగా ఏ కపటమూ ఎరుగని తియ్యటి పక్షులను అతడు ఇష్టము వచ్చినట్లు చంపుతున్నాడే! దీనికేమిశిక్ష? అడవులలో సంచరిస్తూ తమ బ్రదుకు తాము బ్రదికే అనపరాధులైన మృగములను వధిస్తున్నాడే! దీనికేమి శిక్ష? తన పిల్లలతో పాటు తాను సాకి, పిమ్మట పక్షులను, మేకలను, గొర్రెలను పీకలు కోసి తింటున్నాడే! దీనికేమి శిక్ష? భగవంతుని సృష్టికి కళంకప్రాయుడై ఉన్నాడే! భగవంతుని శాసనములను బ్రద్దలు కొడుతున్నాడే! దీనికేమి శిక్ష ? భగవంతుడు లేడూ? న్యాయాన్యాయ పరిపాలనము చెయ్యడూ ?

"కాని సోదరసోదరీమణులారా! ఒక్క విషయము మనవి చేస్తున్నాను. అది గుడ్డిలో మెల్ల. మనపై కత్తికట్టి మనలను సంహరించవలెనని పూనుకొన్న మానవుడు పుస్తకములు వ్రాయడముతోనూ, మన బొమ్మలు అచ్చొత్తించి ప్రదర్శించడముతోనూ, మనలను చంపే ఔషధములట - వాటిని కనిపెట్టడముతోనూ తృప్తి జెంది ఊరుకొన్నాడు. ఇది మనము సంతోషించదగ్గ విషయం. ఇందుకు మనము మానవుల యెడ కించిత్తు కృతజ్ఞులమై ఉండవలెను. మానవుడెంత వాక్శూరుడో అంత కార్యశూరుడూ, ఖడ్గశూరుడూ అయి ఉన్నట్లయితే మనకు నిలవ నీడ లేకుండా ఉండేది. కాని మన అదృష్టము వల్లను భగవదనుగ్రహమువల్లను అతడట్టి వాడు కాడు. అందువల్ల మనకంతగా ప్రమాదము లేదు. ఆలోచించగా నాకు తోచిన విషయం ఏమిటంటే - ఈ మానవుడు బదుకుతెరువు కోసమని ఈ పుస్తకాలు రాసుకొంటున్నాడే కాని నిజముగా మనపై ద్వేషభావము కలిగి కాదు! చూడండి ఎంతమంది మనపేరు చెప్పుకు బతుకుతున్నారో! పుస్తకాలు రాసేవాళ్ళు, మాజిక్ లాంతర్ల వాళ్ళు, ఆసుపత్రులవాళ్ళు, ఆరోగ్యశాఖవాళ్ళు, ఉపాధ్యాయులు, ఉపన్యాసకులు! ఇంతమందికి మనము జీవనాధారము కల్పిస్తున్నందుకు మనము గర్వపడవలెను; మానవులు మన యెడల కృతజ్ఞత చూపవలెను.

"పులిమీద పుట్ర అన్నట్లు ఈ మధ్య ఆరోగ్యవారములంటూ లేవనెత్తి ఈ మానవులు మనలను నిందించడం మొదలుపెట్టారు. మన వంశనిర్మూలనము లక్ష్యముగా పెట్టుకొన్నట్లు ఉపన్యసించారు. ఇందువల్ల మనకేమి ప్రమాదము సంభవిస్తుందో అని చాలా భయపడ్డాము. కాని క్రియకు వచ్చేసరికి ఆరోగ్య వారోత్సవాలన్నీ ఉపన్యాసములతో అంతరించాయి. విందులతో సమాప్తమయ్యేయి. ఇట్టి ఆరోగ్య వారోత్సవాలలో మనమున్నూ హృదయపూర్వకముగా వారికి సాయపడి నిర్విఘ్నముగా అవి జరిగేటట్లు ముందు ముందు చేయవలెను. ఇట్టి ఆరోగ్య వారములు నిరంతరమూ జరపగలందులకై ఈ సభ తరపున మానవులను నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. అరవ ఉద్యోగస్థులు వచ్చి ఆరోగ్యవార సందర్భమున మనలను పారదోలవలెనని ఉపన్యాసము లిస్తూన్నట్లు తెలియుచున్నది. అరవవారి ఉపన్యాసాలకు బెదిరి పారిపోయే దుస్థితి యింకా ఆంధ్ర - దోమలకు పట్టలేదని మనవి చేసుకొంటున్నాను.

"సోదరసోదరీమణులారా! ఒక ముఖ్యవిషయమును గురించి నేను మీకు యింకను మనవి చేయవలసి ఉన్నది. మనము చిరకాలము నుండి పట్టణములో, అనగా పాత ఊళ్లో కాపురమున్నాము. కాని మానవ జనసమ్మర్దము చేతనూ, ఆరోగ్యకరమైన మానవరక్తము మనకు దొరకనందువల్లనూ మనలో కొందరము ముఖ్యముగా ఆరోగ్యము కొరకై ఇన్నీసుపేట వలసపోయినాము. అక్కడ కూడ పరిస్థితులు చెడినవి. అనారోగ్యము హెచ్చుతున్నది. వంశక్షేమము ప్రధానము కాబట్టి మనము - అధమపక్షము కొందరమైనను వేరొకచోటికి వలసపోవలసిన అవసరము గోచరించుచున్నది. ఆర్యాపురమూ, వీరభద్రపురమూ, మన మిప్పుడు సభచేసిన దానవాయిగుంటా వాసయోగ్యములని

వింటున్నాను. తీరా ఆరోగ్యము చెడ్డ తరువాత చేసేదేమిన్నీ లేదు. కాబట్టి ఇప్పుడే జాగ్రత్త పడడము మంచిది. 'శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధన'మ్మని గదా పెద్దలు చెబుతారు. ....

అరుగో, అరుగో, మానవులు; చుట్టుకోండి, వాలండి, పొడవండి, తాగండి రక్తం ...."

నా స్నేహితుడు తటాలున లేచి "రా, రా పారిపోదాం రా! మన్ని చూచాయి ఈ దోమలు. ఇక్కడ నిలిస్తే బతకనివ్వవు. రా, రా" అంటూ నన్ను లాక్కుపోయాడు. ఈ లోపుగానే వందలాది దోమలు మా మీద పడి చెడకుట్టాయి. బతుకుజీవుడా అంటూ ఏలాగైతే నేమి యింటిలో వచ్చి పడ్డాము.

నా స్నేహితుడు ఎవరో తెలుసుకోవాలని పాఠకులు పరిశోధనలు చెయ్యవచ్చు. అతగాడి పేరు చెప్పడానికి వీలులేదు. కాని అతడింకా యోగాభ్యాసం చేస్తూనే ఉన్నాడు. జంతుహృదయాలు తెలుసుకొంటూ ఉన్నాడు. అతడిప్పుడు నెల్లూరులో ఉన్నాడు. సాయంకాలాల్లో పెన్న ఒడ్డున షికారు చేస్తూ ఉంటాడు. చేపల సంభాషణ తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తూన్నట్లు మొన్ననే ఉత్తరం వ్రాశాడు. పర్యవసానం ఇంకా తెలియలేదు. ఇప్పటి కింతటితో సరి.

తాజాకలం - చివరకు దోమల సభ ఏమైనదో, అవి ఎట్టి తీర్మానాలు చేసుకొన్నాయో తెలియదు. కాని దేశములో దోమలబాధ మాత్రం ఎక్కువైనది.

మిసెస్ వి.కే. వటీరావు, యమ్మే

ఈ మధ్య నా భార్య నాతో బహు అన్యోన్యంగా ఉండడం మొదలెట్టింది. సాధారణంగా తన చీరలేమిటో, తన బ్లౌసులేమిటో, తన ఆభరణాలేమిటో, తన అలంకరణ మేమిటో, తన క్లబ్బేమిటో అదే గొడవగాని, భర్త అనే మగవాడిని నేనొక్కణ్ణి ఉన్నాననీ, నాకూ, తనకూ విచ్ఛిత్తిగాని ప్రేమ ఆజన్మమూ ఉండాలనీ మరచిపోయేది. హోటల్నించి భోజనం తెప్పించుకొని మేమిద్దరమూ మూగనోము పట్టి భోంచేశేవాళ్ళము. తక్షణమే ఆవిడ క్లబ్బుకు సింగారించుకు వెళ్ళిపోయేది. నేను కచేరీకి పరుగెత్తుకు పోయేవాణ్ణి.

పిల్లలు వేరే కాన్వెంటు స్కూలులో చదువుకొంటున్నారు కాబట్టి వాళ్ళ గొడవ నాకూ, మా ఆవిడకు కూడా పట్టేది కాదు. ఎప్పుడైనా పిల్లలు యింటికి తిరిగివస్తే నన్ను అసలే మరచిపోయేది మా ఆవిడ. వాళ్ళచేత యింగ్లీషు పద్యాలూ, పాటలూ పాడించడం, వాళ్ళచేత యింగ్లీషు ఆటలు ఆడించడం, వాళ్ళతో పాటు తనూ గంతులెయ్యడం, స్కిప్ చెయ్యడం, డాన్సు చెయ్యడం, ఇదీ